د استاد الفت

ځينې نورې نشرشوي او نه نشر شوي مضامين

Ketabton.com

www.ulfat.de

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

سرلیک	مخ
فلسفه	1
فیصله ګرانه ده	2
د بیان آزادی	3
آمران	4
زوروَر	4
د رجب خان له قاموس څخهڅو لغتونه	5
ډار	6
زمونږ آرزو	8
زړونه	10
د لوی خدای په پاک نامه او د ده په توفیق	11
واورئ او خبر شئ!	13
ملی حکومت	15
زمونږ هوښیاران	18
دا وایم – دا نه وایم	19
دوه جنازې	20
ناحقه دعوه	21
وګورئ!	23

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

فلسفه

(۱)

ځینې کارونه په ظاهره ډېر بد معلومېږي او په حقیقت کښې ډېر ښه وي. د خلقو په نظر کښې ظلم وي او چه فلسفه یې ولټوې سراسر رحم او دلسوزي وي. زمونږ سترګې او د فیلسوفانو سترګې ډېر فرق سره لري.

هغه چه مونږ ته بد ښکاره کېږي هغوی ورته ښه وائي، چه مونږ ئې ښه ګڼو دوی ئې بد بولی.

وائي چه انسان پخپل خیر و شره نه پوهېږي او ډېر ځله په ښو باندې د بدو ګمان کوي مګر یو فیلسوف نه غولېږي او ښه و بد پېژني.

مونږ ډېر ساده ګان یو او عمیق نظر نلرو.

مونږ ته کله یو کوتوال غل معلومېږي او له کوتوالیانو څخه وېرېږو.

علاقدار او حاکم زمونږ د غورسي او حق ساتلو دپاره راځي مګر مونږ ورنه سر ټکوو او وایو چه ظلم کوي.

اورېدلی مو دی چه یو سړی حاکم په ناحقه بندی کړ او هغه په زندان کښې قرآن شریف یاد کړ. یو بل ئې د دښمنانو په خوله په زندان کښې لس کاله وساته هغه د ډېر هنر او کمال خاوند شو او د محبس ډېر ښه صنایع د ده په لاس جوړېده.

حاکم صاحب ویل زه پوهېدم چه دی بې ګناه دی مګر که بندی شوی نه وای دښمنانو واژه او حیات ئې په خطر کښې و.

د ده دغه هنر او کمال هم د محبس برکت دی نو مونږ باید ډېر ظاهر بین نشو او د هر شی فلسفه ولټوو.

زمونږ ډېر خیر خواهان او حامیان مونږ ته ځانونه د ظالمانو په څېر ښئی او زمونږ د عقل او فکر امتحان اخلي.

که مونږ ظاهر بین او بد بین نه اوسو نو ماران او لړمان هم بېفایدې نه دي پیدا شوي. که زمونږ ګمانونه ښه وي او د وحدت او یووالی له فلسفې سره آشنا شو د غله او پیره دار فرق له مینځه ځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوښیاران وائي که چنګیز او هلاکو نه وای پیدا شوي نن به دنیا په مونږ باندې ډېره تنګه وه او د قحط له لاسه به مو د ځان غوښې خوړې.
نو مونږ باید خپل حقیقی خیر خواهان او د بشریت خادمان هېر نکړو.

فیصله ګرانه ده

(۲)

څو ورځې پس دلته راغلم یوه ویل له پخوا نه تیار شوی ئې او رنګ دې ډېر ښه دی.
بل په ډېر تعجب تپوس کاوه چه رنګ دې ولې خراب دی لکه چه ډېره رنځوری دې تېره کړی وی. زه هېڅ پوه نشوم چه کوم یو رښتیا وائي او د چا نظر صحیح دی.
زه په دوه ؤ کښې شوم او ځان مې نه پېژانده چه له پخوا نه ښه شوی یم که خوار شوی یم؟
هر کله چه مونږ په دغسې ظاهری او ساده مسئله کښې دومره اختلاف لرو نو په هغو مسایلو کښې به مو څه حال وي چه ډېر زیات عقل او فکر ته پکښې ضرورت وي او علمی تحقیق و تدقیق غواړي.
له نورو نه یم خبر ما نه خو اوس لوری او لودن ورك دی او داسې مقام ته نزدې شوی یم چه د تور او سپین فرق رانه ورکېږی او وېرېږم چه بیخی فیلسوف نشم.
فلسفه هم له پوهېدلو څخه شروع کېږی او په نه پوهېدلو ختمېږی.
د دنیا ډېرو لوړو فیلسوفانو هم په آخر وخت کښې ویلی دي دومره پوهېږو چه په هېڅ نه پوهېږو.
زمونږ ځینې پوهان او هوښیاران هم اوس په دغه مقام کښې قدم وهی. دوی ته اوس د ښو او بدو فرق ګران شویدی.
زمونږ ځینې کار داران هم اوس د مملکت په خیر و شر نشی پوهېدلی دوی اوس همدغومره پوهېږی چه نه پوهېږو.
له دوی نه باید په مهمو او غیر مهمو مسایلو کښې کومه قطعی فیصله ونه غواړو ځکه چه دوی د شك او تردید په مقام کښې بند دی او له تذبذب نه نشی وتلی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بیان آزادی

(۳)

باور کړئ چه دلته د خبر او بیان آزادی ډېره زیاته ده.

هغه څه چه مونږ ویلی شو په نورو ملکونو کښې ئې څوك نشی ویلی، دلته هر راز خبرې کېږی او هر څوك هر څه ویلی شی.

د دې خبرې د اثبات دپاره زه ډېر قوی دلایل لرم چه هېڅوك ئې تردید نشی کولی او هر څوك ئې منی.

لاړ شئ چېرته چه د دیموکراسۍ نغاره غږیږی او د بیان ازادی پکښې ډېره زیاته ده هلته به هم د خبرو آزادی دومره پیدا نکړی شی لکه چه دلته ئې ګورئ.

نن په ډېرو عصری او مدنی ممالکو کښې هلته چه دیموکراسی او آزادی خپل معراج ته رسېدلې ده هېڅوك دا جرئت نشی کولی چه د یوه لوی سړي په مخکښې مداحی وکړی او له تملق نه کار واخلی مګر دلته مداحان او متملقین دغه جرئت کولی شی او هېڅ تکلیف یا ضرر نه وینی.

اوس په دیموکراتو دولتو کښې څوك دا نشی ویلی چه له دیموکراسۍ نه دکتاتوری ښه ده مګر دلته دا بحثونه آزاد دي او د استبداد طرفداری هم ځینې خلق کولی شی.

په نورو ځایونو کښې ډېر لوی کسان خپله ملامتی په قام او ملت نشي اړولی مګر دلته د علاقدار میرزا هم دا ویلی شی چه ملت جاهل دی او ټوله ملامتی په دوی کښې ده.

نن په ډېرو مهذبو ملتونو کښې ډېر مقتدر اشخاص چا ته کنځلی نشی کولی او فحش ویل اخلاقاً ممنوع دی مګر دلته مونږ دغه بدې خبری ډېرې اورو او یو آمر خپل مامور ته پوچ ویلی شي.

د دروغو ویل چه بیخی منع دی له هر ځایه دلته ډېر ویل کېږی او دا یوازی مونږ یو چه خاین ته صادق، جاهل ته عالم، نا پوه ته افلاطون او ارسطو ویلی شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آمران

(۴)

مونږ به په تروه وچولی خبرې کوو، تاسی به په کړه غاړه د مجرمینو په څیر ولاړ اوسئ او بلی صاحب به وایاست.

مونږ به په هر کار کښې کار لرو نور به زمونږ په کارونو کښې د فکر کولو حق هم نلری. مونږ به هیڅ نه کوو مګر کارونه به ټول زمونږ په توجه کیږی.

ځلمیانو ته به په نفرت ګورو خو دوی به مونږ خپل حامیان ګڼي او په محبت به راته ګوری.

مونږ به په هیڅچا اعتماد نلرو او ټول خلق به په مونږ پوره اعتماد لری.

زمونږ خوف او زمونږ محبت به په آخره درجه په هر زړه کښې وی.

څومره چه له مرګ څخه وېرېږئ هغومره به له مونږ نه هم په خوف کښې اوسئ.

په هره اندازه چه ژوند او حیات محبوب ګڼئ مونږ به هم هغومره محبوبیت لرو.

هو! مونږ یوازی خپل رعب او هیبت ستاسو په نظر کښې نه غواړو باید شدید محبت هم له مونږ سره ولرئ.

یوازی محبت هم زمونږ په کار نه دی باید زمونږ له خوفه زړونه ورپیږی.

زمونږ په حضور کښې بې له عجز و نیازه هیڅ راز خدمت، صداقت او فعالیت نه قبلیږی که عاجزی او خادمانه اوضاع درسره وه هر راز خیانتونه معاف کیدلی شی.

پام کوه چه دلته پخپلو خدمتونو او صداقتونو مغرور یا بې پروا راشی.

هر کله چه راځې که دی هر څومره مهم کارونه کړی وی د یوه مقصر په حیث راځه او سر ټیټی راځه.

زورور

(۵)

د زورورو په مخکښې خبرې کول څه آسانه کار نه دی او هر څوك ئې نشی کولی. د دوی مزاجونه ډیر باریك وی.

کله وربانديې ډیره ښه خبره بده ولګیږی او سری جو جو کړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله پری کنځلې ښه تاثير وکړی او بده خبره ئې له پامه ښه راشی.

زه پوه نشوم او څه مې وويل زما خبره پرې ښه ونه لګېده ځکه راته په قار شو او وئې رټلم. که زه په نزاکتونو پوهېدلی، که ما ته د دربارونو اوضاع معلومه وای داسې به نه و شوی.

ما موقع ونه پېژندله او ډېره لويه بې ادبی رانه وشوه.

ده ماته وويل په وطن کښې څه حال دی؟ حاکمان او کارداران څنګه دي؟

زه خبر نه وم چه دې په رښتيا ويلو خوابدی کېږی او حقه وينا پرې بده لګېږی. مونږ خو په کلو او بانډو کښې لوی شوی يو، علم او پوهه نلرو، د لويو خلقو په خوی و بوی بلد نه يو او په هر ځای کښې هر چا ته رښتيا رښتيا وايو.

په مونږ باندې هېڅوك نه دی ملامت دا زمونږ خپله ګناه ده.

سړی بايد پخپله ګناه اعتراف وکړی او خپله ملامتی ومنی.

زه دا منم چه مونږ نه پوهېږو او خبری مو لواړې دي.

دوی لواړې وريجې هضمولی شی مګر لواړې خبری نشی اورېدلی.

ماته وروسته چا وويل چه سړی د زورورو په مخکښې دغسې خبری نه کوی تا خو به له ځانه سره دومره فکر کړی و، چه ته له چا سره غږېږې؟ او څه وائې؟

هغه بل چه هلته ناست و لکه چه زما دوست و او زړه يې راباندې وسوزېده ځکه ئې وويل چه صاحب جهل او ناپوهی خو لوی عذر دی.

(از خورد ها لغزيدن از کلان ها بخشيدن)

د رجب خان له قاموس څخهڅو لغتونه

(۶)

مساوات: خاين او صادق، لايق او نالايق، پاکنفس او رشوت خور، کاريګر او بېکاره يو شان او برابر ګڼل.

ديموکراسی: د رشوت ازادی، د ظلم آزادی، د بېباکۍ آزادی.

اصول: هغه چه رواجول يې د مسکراتو او مخدراتو غوندې ممنوع وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

انحصار: هغه تجارت چه هر څوك ئې نشی کولی لکه د حکومتونو او ماموريتونو خرڅول.
حاکم: پخپل سر او خود مختار، هغه چه ظلم او استبداد ته اداره او انضباط وائي.
مامور: هغه چه دريشی کوی او کار نه کوی.
اقتصاد: له خوارنو او مسکينانو څخه څه اخستل او بډايانو ته ئې ورکول يعنې د زکوٰة عکس او ضد.
شورا: هغه چه هر څه ويلی شی او هيڅ نشی کولی.
خادم دين و دولت: چه د حاکم او نايب الحکومه خدمت ئې په ډېر اخلاص کړی وی.
د سترګو خاوند: چه هر څه ورته ووائې وائي په سترګو.

ډار

(۷)

پيری نه دی، روې نه ده، شيشکه نه ده، بلا نه ده مګر انسانان ډاروي. له څه شي نه؟ او له چا نه؟
له ښو ښو کارونو، له رحم او شفقت نه له عدل و احسانه، له خپلو ورونو او بنيادمانونه دی وائې: دغه خلق چه د ډېر پخوانی ظلم په ځنځيرونو کلك تړلي دي که هر چا خلاص کړه اسمان به ړنګ شی ځمکه به په بل مخ واوړی.
که د دوی لاسونه او پښې تړلی نه وی غلا به کوی، سړی به وژنی، لارې به وهی، داړې به غورځوي، وينې به تويوی.
که د دوی ژبې تړلی نه وی هغه څه به وائي چه تحمل ئې نشی کېدای.
که د دوی سترګی نه وی تړلی سپين سترګی به شی او هر څه ته به په نفرت ګوری.
نو بايد دا د پخوا زمانی زبان بندی او چشم بندی وساتو. دوی بايد همدغه شان په ځنځيرونو تړلی وی او دغه ډار چه د دوی په زړونو کښې موجود دی ډېر ټينګ وساتل شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که دغه طلسم مات شو او د خلقو ډار والوت سړیتوب ځی او بربادی راځی. تاسې باید د خپلو خزانو او جواهرو ساتلو ته دومره ډېره توجه ونکړی بلکه خپل ډار د خلقو په زړونو کښې له سرو او سپینو، له الماسو او لعلونو ډېر ټینګ وساتئ او خپلی ټولی پېرۍ د همدغه شي د ساتلو دپاره مقررې کړئ.

زه چه دا خبرې اورم ډارېږم او دا نشم ویلی چه دغه ډار که له زړونو و اوزی په زړونو کښې به مینه او محبت پیدا شی، دغه عناد او نفرت به په صداقت او صمیمیت بدل شی، دغه مقید او تړلی قوتونه او استعدادونه به په کار ولوېږی دا وطن به آباد شی.

دا خبرې په زړونو کښې ګرزی خو له ډاره ئې څوك نشی ویلی.

خوف او ډار دلته دومره غلبه موندلی چه اوس مونږ له هر څه وېرېږو او ډاکتران راته د قاتلانو په رنګ کښې معلومېږی. یو وخت و، چه مونږ له ظلم و وحشت څخه نه وېرېدو او هر څه مو کول سترګی اېستل، تورو ځاګانو کښې خلق اچول، قین او فانه، تېل داغ او ژوندی بنیادمان ونې ونې کول زمونږ کارو.

مونږ دغه شان بد بد کارونه کول او نه ډارېدو مګر نن یو ښه کار له ډاره نشو کولی او عدل و احسان هم مونږ ډاروی.

مونږ اوس له مثبت او منفی دواړو خواو وېرېږو او هر څه ډېر مهیب په نظر راځی. نه هغه ظلم او استبداد کولی شو چه پخوا مو کاوه نه هغه احسان او عدالت کولی شو چه دنیائې رانه په ټینګه غواړی.

زمونږ مثال داسی دی لکه چه ډېره سخته وچکالی وی او ټول خلق د یوه لوی قحط راتلو نه په وېره کښې وی، هر یو تصور کوي چه په وطن به داسی لوږه راشي چه ځوی به له پلاره بېزاره وي او مور به د ځوی پروا نلری، د همداغه ډار په وجه ټول خلق لوی او واړه له کورونو څخه د استسقا٬ او بارانه په طلب اوزی، مونځونه کوی دعاګانی کوی زاری کوی او له خدایه باران غواړی، پاك خدای په دوی مهربانه کېږی او د شپې له مخی یوه داسی توره وریځ په آسمان کښې پیدا کېږی چه زورور بارانونه، شدید سیلابونه، رعد او برق، تندر او تالندې ورسره شته.

اوس ګورو چه توره شپه ده باران په ډېر شدت اوری، په آسمان کښې ډېر هیبتناك غړونه دی او له غړونو څخه سخت سیلابونه رارون دی، دلته هغه پخوانی ډار په یوه بل ډاربدلېږی هر یو غذر او زاری کوي چه باران ودرېږی او آسمان خپلی اوبه بېرته ونیسی. یو ګمان کوی چه زما کور به سیلاب یوسی، بل وائي په فصل او کښت به مې

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوروري خړې واوړې او هر څه به له خاورو لاندې شي، څوك وائي رمه مې په غره كښې ده مېږې او پسونه به مې سيلاب يوسي.

د دغسې احتمالي او شخصي ضررونو په وجه هر يو غواړې چه يو عام رحمت بند شي او هغه څه چه په دعاګانو پې غوښتنه په دعاګانو ئې رد كړي.

دا تشبيه زما خوښه ده د ديموكراسۍ سيلاب همدغه شان مونږ وېروى او ځينې شخصي او احتمالي اضرار پكښې متصور دى مګر له عامى فايدى نه ئې هېڅ انكار نشي كيداې.

مونږ هماغه خلك يو چه له بارانه او له نه بارانه دواړو نه په وېره كښې يو او په هېڅ حال كښې ډار رانه نه ځى، پخوا له استبداده وېرېدو اوس له ديموكراسۍ څخه وېرېږو او ډېر ښه شى راته توره بلا معلومېږى.

زمونږ آرزو

(۸)

مونږ آرزو لرو او د خپلې آرزو دپاره جد و جهد په ځان لازم ګڼو.

دا آرزو كومه ټيټه او شخصي آرزو نه ده. مونږ د كوم شخص شخصي دښمنان نه يو او نه شخصي علايق را باندې دومره اثر لرى چه مونږ له خپلو عالي او اجتماعي آرزوګانو راواړوى. زمونږ كار له اساساتو او كلياتو سره دى او جزئياتو ته په جزئي نظر ګورو.

مونږ عمومي اصلاحات غواړو او په ټينګه ئې غواړو.

زمونږ ګران او محبوب پادشاه د ديموكراسۍ پالونكى او ساتونكى دى.

ديموكراسي مونږ ته د حق ويلو جرئت او د صحيح فكر كولو همت او طاقت راكوى.

مونږ له ديموكراسۍ نه همدغه شى غواړو.

مونږ ارزو نلرو چه ديموكراسي مونږ ته د كنځلو كولو او محض بدو ويلو موقع راكړى.

دا ځيز زمونږ نه دى خوښ او نه ئې خوښوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمونږ پروګرام دا دی چه په مهذبه لهجه، په سړه سینه، په عقل و منطق ښو ته ښه او بدو ته بد ووایو. بد کارونه، بد خویونه، بد فکرونه بد وګڼو او خپل لوستونکی په ښو او بدو پوه کړو، د خلقو پوهول مونږ د اساسی اصلاحاتو اساس ګڼو او زمونږ اساسی مرام همدغه دی.

دغه مرام مونږ په ډېر ښه صورت د اصلاحاتو په نیت تعقیبوو.

پدې لاره کښې که حقانه انتقاد او اعتراض په هر چا باندې راځی مونږ به ترې هېڅکله سترګی پټې نکړو ځکه چه سترګی پټول او حق پټول لویه غلا او لویه ګناه ده.

مونږ به اعتراضونه او انتقادونه وکړو مګر کنځلې به ونکړو.

مونږ د پته ملاتړلی ده چه د ښو او بدو تمیز وشی او دغه پوهه ډېره عامه او مکمله شی. دا کار مونږ د لوی خدای په توفیق کوو مګر بې ترتیبه ئې نه کوو او د محیط د هضمولو قوه په نظر کښې لرو.

مونږ د افراط طرفداران نه یو لکه چه د تفریط نه یو.

حقیقی او صحیح اعتدال پرېښودل مونږ ګناه بولو مګر د اعتدال په نامه هر څه نشو قبلولی.

مونږ پدې ټینګ یقین لرو چه پاك خدای د حقې لارې مل دی او څوك چه په ښه نیت یوه ښه مقصد ته په ښه لاره روان وی هېڅکله ئې د اس ځین نه کرېږی.

څوك چه ملی او اجتماعی ارزوګانې لری او له خپل وطن، خپل پادشاه، خپل قام سره رشتیانی مینه لری هغه باید کوښښ وکړی چه د خپلو ښو ارزوګانو تمثیل په ښه صورت وکړی او ښه شی چاته بد ونه ښئی.

هغه باید دا ونه وائې چه زما ارزو نیکه او مبارکه ده که نور هر څه تصور کوی کوی دې زما ورسره کار نشته.

زما په عقیده افهام او تفهیم د کامیابۍ مهم شرط دی او هر څوك چه اصلاحات غواړی باید د حسن تفاهم اصل هېر نکړی.

زه چا ته دا نه وایم چه (استغفر الله) د حق دپاره مجادله مه کوه ځکه چه پخپله دغه کار کوم او خپل فرض ئې ګڼم.

زه وایم: و جادلهم بالتی هی احسن.

دا وه زما او زما د ځینو ملګرو ارزو چه زه ئې هغو کسانو ته ښکاره کوم چه ما ته په ښه نظر ګوری او په لاره کښې ما د مخه کوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړونه

(۹)

زه له زړونو سره ډېر غونډې آشنا یم زه هلته یو څه ګورم او په معنوئې هم پوهېږم. په زړونو کښې یو څه شته چه په ژبو کښې نشته. تاسې د هر چا په خبرو مه غولېږئ او زړونو ته لاره پیدا کړئ.

پوهېږئ چه زړونو ته لاره څنګه پیدا کېږی؟ او په دغه لاره څوك تلی شی؟ پدې لاره موټرونه نشی تلای، دآسونو او کچرو لاره نه ده، خره او غوائې پدې لاره نه درومی. د کبر او غرور خاوندان او زورور دا لار نشی موندلی.

د چا په سینه کښې چه زړه نه وی او په زړه کښې رحم و عاطفه نه وی له هغه نه دا لاره ورکېږی او بل طرف ته ځی.

د دې لاری خضر او رهبر له خلقو سره اخلاص، الفت او رښتیانی محبت دی. ما د اخلاص او محبت له برکته زړونو ته ډېر غونډې قرب حاصل کړ او هلته مې یو څه ولیدل زه هغه ټول څه اوس نشم بیانولی خو همدغومره وایم دېرې ژبې شته چه د زوررو په ثنا او صفت نه مړېږی مګر یو زړه هم نشته چه زور او زو رو ر ئې خوښ وی.

دا خبره له ما نه یوسئ او د زور و قوت خاوندانو ته ووایاست:

زورور به هر څه پیدا کړی شی مګر په زړونو کښې قدر نشی پیدا کولی. هغه چه خلق ترېنه وېرېږی هېڅکله نه محبوب کېږی.

په یوه زړه کښې یو شی ځائېږی یا مینه یا وېره.

دا ستا خوښه ده چه هر څه هلته ړدی او هر څه درته ښه ښکاره کېږی.

هو! دا ستا خوښه ده چه بلا کېږی که لا لا کېږی؟

مګر زه له هغې تښتم او پدې بل پسی ځم.

دی راته ښه ښکاری او له هغی نه امان و پناه غواړم. که قوت روې شی خلق ورنه تښتی او که لیلی شی ډېر مینان پیدا کوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لوی خدای په پاک نامه او د ده په توفیق

(۱۰)

هغه کار ته ورانديږ کیږم چه کول ئې ډېر ګران دی او نه کول ئې له یوه داسی مهم او ضرور کار څخه ډډه کول دی چه د وطن او ملت خیر خواهان او خدمتګاران له دغسې کارونو نه هېڅکله څنګ نشی کولی. که ووایم چه دا کار آسانه نه دی او هر څوك ئې نشي کړی مبالغه نه ده حقیقت دی.

مونږ په سلو کښې یو تن د سواد خاوند نلرو او په سلو با سوادو کښې ایله یو ئې دغه کار کولی شی. دلته همدغه یو مشکل نه دی سل نور هم ورسره دي.

په نورو ځایو کښې کار کول ګران دی او خبرې آسانه دی دلته خبرې کول له هر کار نه مشکل کار دی او څه لیکل یا څه ویل سل رنګه مسئولیتونه لری.

دلته یوازی همدومره ویل چه ښه کوئ او بد مه کوئ بې خطره او بې ضرره دی مګر په ښو او بدو باندې بحث کول او یو له بله ئې بېلول ډېر ګران کار دی.

دلته ښه او بد داسې ګډ شویدی چه اوس دغه تفریق ډېر زیات مهارت او ډېر لوی قوت غواړی. هغه اصول او مبادی چه نن په دنیا کښې مسلمات ګڼل کیږی او د دنیا پوهان ئې تقریباً په اتفاق منی او احترام ئې کوی زمونږ هوښیاران پکښی سل خبرې لری او اوريدو ته ئې هم څوك حاضر نه دی منل خو لا څه کوې.

زمونږ د ځینو افرادو ننني وضعیت او حالت داسې معلومیږی لکه چه یوه سړی شپو خولۍ په سر کړی وی پتلون ئې اغوستی وی، څادر ئې په اوږو پروت وی او کوچیانۍ پنې ئې په خپو کړی وی په بازار کښې ځانته نکتائی اخلی نو د دغه سړی مزاج پېژندل سړي ته ګران معلومیږی او څوك نشی پوهېدلی چه څه ورسره ووائې. دا چا ته نه ده معلومه چه دی د شپو په ځای پکړۍ ژر قبلوی او له پتلونه تیریږی، که څادر او پنې په کرتۍ او بوټونو بدلوی، یا دا ټول پریږدی او کوم بل خالص او معلوم وضعیت اختیاروی.

دغه شان ګډوډ او مخلوط اوضاع د افکارو او خیالاتو په دنیا کښې هم شته ځکه دلته خبرې ګرانې دی او راز راز خطرات ورسره شته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه یو مسلمان پښتون یم له ما نه به د خدای په فضل او توفیق هیڅکله ارادتاً داسې خبری وانوریٔ چه خدای دي نه کا د دین او مذهب مخالفت پکښې وی.
زه به داسی څه ونه وایم چه زموږ د ګران او محبوب پادشاه ادب او احترام پکښې نه وی ساتل شوی.
زه به داسی څه ونه لیکم چه د وطن او ملت ضرر پکښې متصور وی مګر سره له دې ټولو خبرو ښائي په ما باندې د ځینو له خوا اعتراضونه وشی او ځینی کسان راته بد بین غوندې شی ځکه چه حق ویل دومره ترخه وی چه د ادب په زور هم پکښې ډیر خوږوالی نه پیدا کیږی. له اجتماعی چارو سره علاقه لرل اورمرو شخصی او فردی علایق له ځینو کسانو سره خرابوی او بد زړونه بد وی.
دلته خلق په تاویلاتو کښې هم زښت ډیر مهارت لری او سمه خبره هم ډیره ورانولی شی. ځینې کسان دا کار د ثواب دپاره کوی او په دغسی خبرو ځان د چا دوست او خیر خواه کاندی. خبرې ډیرې دي څه به دې سر خوږوم، زه دغه ټول مشکلات په نظر کښې نیسم او ناخبره دا کار نه کوم او نه پکښې کوم هوس دخل لری، زه پوهیږم چه یوې حقې مجادلی او مجاهدې ته را وړاندې کیږم او له لوی خدایه ځانته د ښه نیت او سم عمل توفیق غواړم.
زه یقین لرم چه دا هغه وخت او هغه ځای نه دی چه د یوه اخبار خپرول ګټه ولری، ما ته دا معلومه ده چه پدې کار کښې مادی تاوان هم شته، زه دېته ملتفت یم چه زما اخبار به ډیر لوستونکی پیدا نکړی شی او ډیر خریداران به نلری مګر زه د ډیرې لږی معنوی فایدی دپاره هر څه قبلوم سره له دی او سره له ډیرو نورو خبرو د دې مبارك ایت (و لاتکتموا الشهاده) د تعمیل دپاره حق ویلو او حق څرګندولو ته حاضریږم.
نورې وېرې له زړه باسم او د پاك خدای وېره په زړه کښې ساتم.
د حق او حقیقت په مینه، د وطن او ملت د خدمت په ارزو، د دیموکراسۍ د حسن استقبال په نیت د خپل ګران او دیموکرات پادشاه د ارزوګانو په پیروی پدې کار شروع کوم. او ټینګ امید لرم چه د وطن مصالح او منور طبقات به په ښه سترګه ورته وګوری.
د دی اخبار (اولس) مرام دا دی: ملی وحدت تقویه کول، د پوهی او تنویر خپرول، د دیموکراسۍ په اساس اجتماعی عدالت تامینول، د خوارو غریب غمخوری، د مظلومانو ملګرتیا او د حق پالنه اللهم اهد نا الصراط المستقیم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

واورئ او خبر شئ!

(۱۱)

زه دلته نه وم، بل چېرته وم، هلته خلق بل راز و، کورونه بل رازو، کارونه بل رازو هلته ما هغه څه ولیدل چه تاسو به نه وی لیدلی، هغه څه مې واورېدل چه تاسو به نه وی اورېدلی. په هغه ځای کښې چا پسونه نه حلالول مګر د انسانانو ونډې به ئې کله کله کوله.

زما ځو ومه ورځ وه چه یو ښکلی ځلمی په رڼا ورځ د ځو تنو په مخ کښې چا وواژه مګر دا د ظلم او وحشت واقعه دومره عادی او معمولی تېره شوه چه ستر حاکم خو پرې خبر هم نشو او حاکم خبر شو خو ورته را نغی.

د تحقیق دپاره ئې یو دوه تنه را ولېږل، په اولس کښې هم ځو تنه پیدا شوه چه قاتل ئې وښوده او حقه شاهدی ئې پټه نکړه مګر د کلی خان او ملك د قاتل له پلاره پنځلس زره روپۍ واخستې او له وایمه وایم چه په حاکم، قاضی چا او چائې ووېشلې، څه دوی وخوړې او څه نورو، دوه زره پکښې د مړی پلار هم واخستې او ابرائې وکړه ځکه چه تړول په بله خواو او د ده له لاسه هېڅ نه کېدل.

مقتول له خپل پلاره د نورو زیات سکنی و ځکه هغوی خونبها زیاته واخستله.

په قاتل باندې یو کال قید وخوت مګر پلارئې په ما او په بل پسې ګرزېده چه په یوه او بل سپارښتن وکړی او دا بې ګناه بندی خلاص کړی.

دا واقعه خو مو واورېده اوس بله واورئ، زمونږ په کلی کښې داسی خبرې ډېرې دی.

هغه بله ورځ له ملا صاحب سره ناست وم یو سړی راغی چه په حاکم صاحب خط راکړه چه ما یا زما کډه ونه وهی اوبندیان مونکړی ځکه چه هغه ورځ ئې هم غوښتی وو او راته ډېر په قارو. ملا صاحب ورته اول د ځوی دعا وکړه او تولو ویل چه ډېر ښه ځلمی و، خدای دې وبخښی.

سړی بیا ملا صاحب ته وویل چه د خدای په لحاظ یو خط را کړه چه مونږ ته څه ونه وائې او نور مو ونه رېروی. ده ویل ځوی مې سیند وړیدی او پخپل اجل مړ دی مګر حاکم صاحب وائې چه چا وژلی دی تاسې قاتل پټوئ ځکه مو په وهلو قایلوم.

دا خبره ما غوندې ساده او نا بلده سړی ته عجیبه غوندې ښکاره شوه، ما ویل دا څنګه کېدای شی چه د یوه سړی ځوی څوك مړ کړی او دی حکومت ته اطلاع

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورنکړی، ماته د حاکم صاحب په عقل او تمیز خندا راتله خو وروسته یوه او بل وویل (غاړه دې د دوی بنده وی) چه په رښتیا دا هلك فلانکی خیلو وژلی دی او په سیند کښې ئې غورځولی دی مګر پلار ئې پوهېږی چه څه مې له لاسه نه کېږی او غریب سړی یم خوشی ولی په چا باندې ځان وژنم او د کار دارانو د پیسو اخستلو دپاره عرضونه کوم.

داسې خبری ډېرې دی زه ټولی نه کوم او له مړونه تېرېږم ژوندوته راځم.

یوه ورځ یو ځلمی راسره په لاره کښې ملګری شو چه ژبه ئې هم بندېدله او خبرې ئې په تکلیف کولې ما پوښتنه وکړه چه څه کار کوې ده د خپلی پرېشانۍ قصه راته پدې ډول شروع کړه:

مونږ دېرش څلوېښت جریبه زمکه درلوده نور ټول رانه ظالمانو او خدای ناترسو واخیست اوس دوه جریبه راته پاته دی او هماغه پټی چه له مونږ نه نورو اخستی دی په دهقانۍ کړو.

پدې کښې هم مونږ څوك په قراره نه پرېږدی فلانکی صاحب وائې چه ستاسو په تره مې شپږ زره روپۍ دی چه درې نیم زره ئې ګټه کېږی نو ژر کوئ ماته نه زره او پنځه سوه روپۍ راکړئ، مونږ دا روپۍ نشو ورکولی او دا درې میاشتې وشوې چه ورور مې حاکم صاحب بندی کړیدی او د دایکې پیسې رانه غواړی.

ما وویل کوم شرعی سند لری ویلی نه خو وائې چه عرفی سند راسره شته چه ستاسو تره پکښې ګوته لګولی ده، ما بیا تپوس وکړ چه تاسې پکښې څه وایاست ده ویل اوس خو مونږ چور منکر یو مګر که هماغه شپږ زره واخلی او سود را باندی حواله نکړی خپل پټی به خرڅ کړو او ځان به خلاص کړو مګر که په شپږو زرو قایل شو نورې هم رانه اخلی.

ما تعجب کاوه چه حاکم صاحب څنګه په حقوقی دعوه کښې بې له کوم شرعی سنده یو سړی درې میاشتې بندی کولی شی، هغه زما تعجب رفع نکړی شو بلکه نورئې هم زیات کړ او وئې ویل کله چه یو مشر سړی حکومت ته له مرکزه راځی او محبس ګوری حاکم صاحب زما ورور له محبس نه باسی او له یوه پیره دار سره ئې چیرته لرې لیږی او چه هغه ولاړ شی بیا ئې بېرته په زندان کښې واچوی.

تاسې پدې خبره پوره باور وکړئ چه ستاسې په زندانو کښې که دغه شان پټ او غیر رسمی د غلا بندیان شته چه په ناحقه بندیان شوي او له زندانه نشی وتلی داسې رسمی بندیان هم شته چه محکمی پرې حکم کړیدی مګر د ورځی په زندان کښې دی او شپې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کورونو کښې کوی یا د ورځې کورته ځی او شپه په محبس کښې تېروی. که د رجب خان خبره رښتیا وی نو حاکم صاحب د یوه بې ګناه سړی د بندی کولو جبیره پدې باندې کړېده چه یو ګناه کارئې له بنده ازاد کړیدی او د افراط و تفریط له یو ځای کولو نه اعتدال غواړي.

ملی حکومت

(۱۲)

یو وخت مونږ د حکومت په معنا کښې دومره ډېر فکر نه و کړی. چا به چه د حکومت په باب کښې څه خبرې کولې خلقو به ګمان کاوه چه دی د مملکت پادشاه او سطان یادوی مګر اوس پوه یو چه کابینه او اجرائیه قوه د حکومت په نامه یادېږی او شاهی مقام له دغه نامه نه پورته ځای لری. اوس مونږ وپوهېدو چه په یوه مملکت کښې درې قوته وی (قضائیه – تقنینیه – اجرائیه) چه دا ټول د مملکت پادشاه ته اطاعت او انقیاد لری.

قضائیه یا تشریعیه قوه هغه ده چه قاضیان او مفتیان ئې د شریعت په اساس د پادشاه په امر لری او هېڅوك پکښې هیڅ نشی ویلی.

تقنینیه قوه د مملکت له پارلمان څخه عبارت دی چه د قوانینو د تصویب او تدوین حق لری او د ملی شورا او اعیان په نامه دلته یادېږی.

اجرائیه یا مجریه قوه له کابینې څخه عبارت دی چه حکومت هم ورته ویل کېږی او ملی شورا ته مسئولیت لری.

د حکومت له لفظ سره اوس یو بل لفظ هم یو ځای کوی او ملی حکومت ورته وائې.

ملی حکومت یعنې څه؟

ځینې سادګان ګمان کوی چه ملی حکومت هماغه دی چه د ملت له خپلو افرادو څخه جوړ شوی وی او ټول وزیران ئې د مملکت خپل سړي وي.

پوهان او هوښیاران دا تعریف نیمګړی بولی او وائي کوم حکومت چه د بل مملکت او بل ملت خلق پکښې شامل وی او پردی اشخاص پکښې وزارتونه او ریاستونه لری هغه خو بالکل اجنبی او غاصب حکومت دی چه د استعمار په نوم یادېږی. نو ملی

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکومت یوازی دا نه دی چه وزیران او رئیسان ئې پردی نه وی او خپل خلق وبلل شی بلکه علاوه پدې دا خبره هم پکښې شرط ده چه وزیران د ملت له افرادو د ملت د وکیلانو په اعتماد او خوښه انتخاب شوی وی او ملی شورا پرې خپل اعتماد ښکاره کړی.

نو که چېرې د یوه مملکت وزیر صاحبان د هغه مملکت خپل خلق وی مګر ملی شورا پرې بې اعتمادی ښکاره کړی ملی حکومت ورته نه ویل کېږی ځکه چه د شورا اعتماد شرط دی او د فقهاؤ په اصطلاح انتفاء د شرط انتفاء د مشروط دی.

د دی خبرې نوره څېړنه به نه کوو اوس به راشو دېته چه د ملت د وکیلانو اعتماد ولی دومره ضروری شرط ګڼل شویدی؟

که چیرې یو ملت یا د ملت نمایندګان په صدراعظم باندې عام و تام اعتماد ولری او هغه بیا پخپلو وزیرانو صاحبانو خپل پوره اعتماد څرګند کړی نو بیا دېته څه حاجت پاته کېږی چه د وزیرانو په باب کښې له وکیلانو څخه د اعتماد رایه واخستل شی او وکیلان هر وزیر وپېژنی.

په دغه صورت کښې باید هغه وزیران چه د ملت وکیلان ئې هېڅ نه پېژنې او ښه و بد ئې ورته هېڅ نه وی معلوم حکماً داسی وګڼل شی لکه چه د ملت اعتماد پرې موجود وی.

مګر حقیقت داسې نه دی او د دیموکراسۍ په اساس هغه حکومت چه په وزیرانو باندې ئې شورا بې اعتماده وی او خپله بې اعتمادی ښکاره هم کړی ملی حکومت نه بلل کېږی.

په ملی حکومت کښې د ملی شورا اعتماد د کابینې په اعضاؤ ډېر ضرور دی د دغه ضرورت په باب کښې دلته لږ غوندې بحث کوو او د دا خبره فلسفه ئې بیانوو:

که د یوه مملکت وزیران یوازی د یوه شخص په اعتماد مقرر شی ډېر امکان لری چه یو فکر که څه هم ډېر پوخ وی له سهوو او اشتباهاتو سره مخامخ شی او یو سړی وکړی شی چه د یوه شخص په نظر کښی ځان ښه ښکاره کړی او ښه نه وی مګر هغه وزیر چه د ملت اقناع او د ډېرو وکیلانو اعتماد حاصلول ضرور ګڼی مجبور دی چه ډېره موده ډېر ښه ښه کارونه وکړی او عام و خاص ئې ښه والی ومنی.

پدی صورت کښې یو سړی کوښښ کوی چه یو برجسته شخصیت پیدا کړی او د مهمو کارنامو او د خدمتونو په اثر عام محبوبیت او عامه خوشبینی حاصله کړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو سړی دا کولی شی چه یو شخص، په نه څه وغولوی مګر د ډېرو کسانو غولول څه آسانه کار نه دی او ډېر لږ امکان لری.
بله خبره دا ده چه کابینه او وزیران د دیموکراسۍ په اساس د ملت وکیلانو او نماینده ګانو ته مسئول دي او وکیلان حق لری چه د مملکت په اجرااتو کښې غور او دقت وکړی او حکومت پخپل سر پرې نږدی نو که چیری وزیران په ابتدا کښی د وکیلانو اعتماد حاصل کړي او د هغه په حق کښې څه بد بینی او بدګمانی نه وی موجوده بلکه اکثریت د شورا ورته خوشبین وی نو د ملی شورا او کابینی تر مینځ هر ساعت دومره ډېر نظری او عملی اختلافات نه پیدا کیږی او وزیرانو ته یو ډول اطمینان حاصلیږی همدغه اطمینان د دوی جرئت او فعالیت زیاتوی او دغه شان وزیران پخپلو کارونو کښې له ډېر تردد او تذبذب نه خلاص وی.
پدې صورت کښې یو ملت دا احساس او یقین کوی چه زه پخپله پخپل ځان حاکم یم او د اجرائیه قوی قوت زما خپل قوت دی او حکومت هېڅکله داسې یو کار نشی کولی چه زما خوښ نه وی دغه شان حکومت هم باور لری چه ملت زما تر شا ولاړ دی او ملی قوت راسره په هر کار کښې ملګری دی.
دغسې وزیران له ملت سره په تماس کښې وی او ارو مرو په ملت باندې خپل ځانونه پېژنی دا پیژندنه نه دوی د ملت له ټولو مشکلاتو، خواهشاتو او ضروریاتو څخه خبروی او له دغی پېژندګلوی څخه د حکومت او ملت تر مینځ یو ټینګ وحدت او محبت پیدا کیږی.
دغه راز وزیران د ملت له حاله نشی غافل کېدلی او ددی په ځای چه ځانونه په یوه شخص پوری مربوط وګڼی له ملت سره خپل تعلق او ارتباط ساتی.
په همدغه اساس په ملت کښې د کار سړی او رجال هم پیدا کیږی او اشخاص پدې فکر کښې لوېږی چه په ملت کښې مقام او منزلت ولری.
ملی قایدین او لیډران هم په یوه ملت کښې هله پیدا کېدای شی چه حکومت ملی وی او یو سړی د ملت په حسن نظر مهم مقام ونیولی شی.
دغسې اشخاص د ملت په نبض هم پوهېدلی شی او د ډېرو اجتماعی امراضو په علاج موفق کیږی. دوی بیا کولی شی چه په عمومی افکارو کښې ښه ښه تحولات پېښ کړی او نوې مفیدې مفکورې په خلقو باندې په آسانۍ ومنی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمونږ هوښياران

(۱۳)

څنګه چه زمونږ هر څه په بل راز دی او هېڅ مو د نورو غوندې نه دی يعنی زمونږ ښارونه، زمونږ سړکونه، زمونږ شفاخانې، زمونږ مامورين له نورې دنيا څخه ډېر ډېر فرقونه لری دغه شان زمونږ هوښياران هم د نورو ملکو له هوښيارانو سره هېڅ نه مقايسه کېږی.

د دوی عقل يو راز دی د هغوی بل راز. دوی يو شانته فکر کوی هغوی بل شانته دوی په يوه لار ځی هغوی په بله.

زمونږ هوښياران وائې: يو سړی په لاره تېرېده يو مار ئې وليد چه د يخنۍ له لاسه بيخې مړ پړ پروت و او هېڅ حرکت ئې نشو کولی، د ده زړه وسوزېده او مار ئې پخپل لستونې کښې را واخيست او روان شو، څه ساعت وروسته چه مار تود شو او ساه پکښې وغړېده مار د همدغه سړی له غاړې تاو شو او د ده د بدبختۍ سبب وګرزېده.

له دې قصې نه دوی داسې نتيجه اخلی چه ډېر ضعيف او عاجزه انسانان هم لکه بې دمې ماران داسې دی چه بايد خوك پرې زړه ونه سېزی او نه څه احسان ورسره وکړی ځکه چه ډېر ځله احسان او دلسوزی بد عاقبت او بده نتيجه لری.

دا هوښياران مونږ ته احسان او دلسوزی همدغه شان تصوير وی او د مار و انسان په فرق نه قايلېږی.

زمونږ هوښياران دا هم وائې:

عاقبت ګرګ زاده ګرګ شود   ګر چه با آدمی بزرګ شود

دوی ډېر انسانان ګرګ او ګرګ زاده معرفی کوی او نور بنيادمان ترېنه وېروی.

دوی وائې: سر جاهلان بر سر دار به.

ما له دوی څخه ډېر ډېر او په وارو وارو اورېدلی دی: بې ادب را هر کجا يابی بکوب.

دوی له مشفق استاذ نه هم د شاګردانو دپاره جور او ظلم غواړی ځکه وائې:

جور استاد به ز مهر پدر.

دوی غواړی له تعليم نه د ماشومانو زړونه په وهلو تور کړی او بيا ئې د جهل او ناپوهۍ په ګناه په دار او سولۍ وخېژوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا و زمونږ ځيني پوهان او هوښياران چه انسان ورته لکه مار او لېوه معلوميږي. نور نو ته ووايه چه ناپوهان او بې عقلان به څه غواړي او څه به کوي؟

د انسان اصلاح په پوهه انسانان کړي   ناپوهان ئې په وهلو د انسان کړي

دا وايم – دا نه وايم

(۱۴)

دا وايم:

مونږ د کار سړی نلرو، علم او پوهه په مونږ کښې نشته، وږی او بربنډ يو، رنځوران مو نه جوړيږي. سرکونه وران او خراب دی.

دا نه وايم:

هغه وزير يا دغه رئيس د کار سړی نه دی، په وزرات معارف کښې سل نقصانونه موجود دی. وزارت اقتصاد، صحيه، فوايد عامه خپله وظيفه ښه نشی اجرا کولی، پخپلو کارونو کښې صحيح فکر نشی کولی، عملی فعاليتونه قناعت بخش نه دی، پيسې بېځايه لګيږی يا داسی نور ...

دا وايم:

ما پخپله د امتحان په ورځ د يوولسم صنف هلك وليد چه معلم ئې ډېر صفتونه کول او د هغه د امتحان پارچه ئې په ډېر افتخار را وړاندې کړه مګر متاسفانه هلته (اتفاق) (ايتفاق) او (اتحاد) (ايتحاد) ليکل شوی و.

دا هلك له دغې غلطې املاً سره له يوولسم صنف دولسم ته کامياب ولاړ او يوولس صنفونو، يوولس کالو، يوولس معلمانو دا غلطی اصلاح نشو کړای.

دا نه وايم:

چه نقص په معلم يا په تعليم کښې دی، په امتحانونو کښې څوك غور او دقت نه کوی، د مکتب مدير يا د معارف رئيس ښه کار نه دی کړی، مفتش خپله وظيفه ښه نه ده اجرا کړی.

دا وايم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونږ یو له بله ظلمونه کوو، یو د بل مال خورو، غلطې دعوې کوو او ورو بې هم، څوك چه عرض و داد وکړی نه خوشحالېږی او ډېر سرګردانی وینی، که چا د چا په پټی د چا په کاله ناحقه دعوه وکړه او ډېرو خلقو ته حقیقت معلوم و بیا هم د خپل حق اثبات ګران کار دی او څو کاله څو زره روپۍ د خپل مال د خپلولو دپاره په کار دی.

دا نه وایم:

چه ګرم څوك دی؟ نقص په چا کښې دی؟ ظلم څوك کوی؟ پردی مالونه چا خوړلي؟ عرضونه ولی یو ځای ته نه رسېږی او عارض ولی پخپل عرض پښېمانه کېږی.

دا وایم:

رشوت خواره شته، لحاظونه کېږی، سرې وژل کېږی، په زندانو کښې بېګناه بندیان هم شته.

دا نه وایم:

رشوت خور څوك دی؟ چا د چا لحاظ کړی؟ کوم سړی بل سړی وژلی دی؟ بېګناه بندی کوم یو دی؟ او چا بندی کړیدی؟

اوس خو به پوه شوی یاست چه زه څه وایم او څه نه وایم؟

دوه جنازې

په یوه ورځ، په یوه ساعت کښې له یوې شفاخانې نه دوه جنازې را ووتلې. هغه یو د کم خونۍ په وجه او دا بل د فشار خون په سبب مړ شوی و.

د هغه جنازه څلورو تنو په اوږو را اخستې وه او د دی بل د جنازې په موټر پسې بې حسابه لوی او واړه موټرونه روان و.

هغه یوه وینه نه درلوده ځکه مړ شو د دی بل وینه زیاته شوې او تېزه شوې وه ځکه ئې ژوند ونشو کړای.

دوی دواړه مړه شوه خو مرګونه ئې یو راز نه و او مرضونه بېل وو.

یوه د نورو وینې هم څکلی وې او دېته محتاج و چه ډاکتران ئې له وجود څخه وینه وباسی. بل ته چا خپله وینه هم نه وه پرې ایښی او بې وینې و.

یو د افراط او بل د تفریط له لاسه مړ شو.

هغه چه فقیرو او په فقر الدم مړ شو د هغه له مرګه د باختر آژانس هیڅ خبر نشو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دی بل د مرګ اطلاع اخبارونو په ډېر تاثر او تاسف سره اخستی وه او د جرائدو پاڼې ئې په ماتم کښې توری شوی وې.

دا دواړه یو بادار او بل ئې نوکر و دوه کاله پخوا ښاغلی بادار رنځور شو ډاکټر د نوکر ډېره وینه د رنځور په وجود کښې انجکشن کړه د نوکر قوی او سالم وجود ډېر کمزوری شو خو بادار په لږ وخت کښې د ښو خوراکونو په زور او د عیاشی په وجه په فشار خون مبتلا شو چېرته چه دغه شان باداری او نوکری وی هلته همدغسې کېږی او د یوه په ځای دوه مری هوا! د یوه کمزوری کول او د بل قوی کول د دواړو په مړینه تمامېږی او د ظالم و مظلوم عاقبت همدغه شان وی.

دغه راز مرګونه مونږ طبعی مړینه بولو مګر په حقیقت کښې قتل او مقاتله ده.

دلته هم قاتل او مقتول شته مګر زمونږ پولیسان زمونږ حاکمان او زمونږ قاضیان پرې نشی پوهېدلی بلکه دوی له نورو نه دغه شان معنوی قتلونه ډېر کوی.

دلته دا عادت دی چه یو سړی که چا په ټوپك وویشت یا ئې په کټارو سوری سوری کړ د هغه پوښتنه کوی مګر که چا د چا ډوډی وخوړه او هغه له لوږی مړ شو نو دا مرګ قتل نه بولی او دغسې قاتل ته سزا نه ورکوی.

دغه شان مقتول ته څوك شهید هم نه وائي او نه پرې څوك تبې ترې.

په رښتیا چه مونږ ډېر ظاهر بین یو او حقایقو ته نه یو ملتفت.

زمونږ ډاکتران هم مونږ غوندی دی او پدې نه پوهېږی چه زمونږ اصلی مرض ظلم دی او حقیقی علاج عدالت دی. مونږ هېڅکله پدې نه جوړېږو چه د یوه وینه د بل په وجود کښې انجکشن کړو او په افراط و تفریط کښې خپل علاج ولټوو.

ناحقه دعوه

دلته ناحقه دعوې او د ناحقې شاهدان زښت ډېر دي. زمونږ قاضیان ښه خلق دي هر رنګه دعوې اوری او هر چا چه هر څه وویل غوږ ورته ږدی.

هغه بله ورځ د یوه سړي غویې د بل په شوتله کښې ټنډ شو چه په متې ترچوړکی ورسېده د غوايي خاوند د شوتلې په خاوند دعوه وکړه او تاوان ئې غوښته ما ګمان کاوه چه دی به ئې پدی ګناه نیولی وی چه تا ولې خپله شوتله نه ساتله؟

ولې دې زما غویې په شوتله کښې دومره پرېښوده چه ټنډ شی دا ګمان بیخی بې اساسه نه وه ځکه چه دغه شان دعوې هم دلته ډېرې کېږی او خلق ئې کوی. مګر د غوايي خاوند له دېنه هم خپله دعوه معقوله کړې وه او حقوقی رنګ ئې ورکړی و. هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل د شوتلی خاوند له ما سره عناد درلود او زما د قلبی غوښې ئې په لوی لاس پخپله شوتله کښې خوشې کړ.

په دغسی چالاکۍ او مهارت د غوائي خاوند د ناحقی شاهدانو او د ډېرو واسطو له برکته خپل ځان د شوتلی له تاوانه هم خلاص کړ او د غوائي تاوان ئې هم پوره او کامل واخیست.

زه وېرېږم چه ځينې رشوت خواره چه د خلقو وينې څکی او په پردو مالونو تنبېږی او بالاخره په فشار خون مری د هغوی وارثان هم د غوايي وال له قصې نه خبر نشی او د شوتلو په خاوندانو د خون دعوه ونکړی. زمونږ هوښيار او محتاط خلق له دغسې قصونه ډېر ښه خبر دی او ځانونه په ډېر احتياط ساتی، که دوی د چا غوبی پخپل پتی کښې ووينی نو ډېر پام پرې کوی چه تنبه نشی او لوی تاوان وروانوړی.

داخلق پدې پوهېدلي دي چه د شوتلو پتی د غوايانو د څر د پاره دی او باید غوائي پرې ماړه شی مګر دومره نه چه له ډېر مړښته وپرسېږی او مړه شی.

که چيرې دهقانان بې پروائي وکړی او غوايان تر تنبېدو په شوتله کښې پرېږدی جاګیرداران او زمينداران تربنه د خپلو غویو تاوان اخلی او داسې ئې نه پرېږدی په رښتيا چه د دهقانانو وظيفه ډېره ګرانه ده چه باید غوايان نه وږی پرېږدی او نه ئې دومره ماړه کړی چه له ډېر مړښته مړه شی.

خبره له خبری ولاړېږی او یوه چه کومه بله را په يادېږی خبره په دعوو کښې ده، هغه شپه د مامور صاحب کور غلو وواهه او ډېر مال ئې ورځنې ويووړ مامور د کلی خلق ونيول چه تاسو ولی زما د کاله پيره نه کوله ولی مو زما مال نه ساته؟ يا غل او مال په لاس راکړی يا د مال تاوان له تاسو نه غواړمه.

د مامور صاحب ټول مال که څه هم د کلی د خلقو و او له دوی نه ئې اخستی و مګر ساتل ئې هم د کلی په خلقو لازم و چه د مامور صاحب په کور کښې به ئې ساتی.

د دې مال په وجه ډېر خلق ډېره موده بنديان شوه او په اخره کښې ئې لکه د شوتلو خاوند تاوان هم ورکړ او دغه حقوقی دعوه جزائي هم شوه.

دلته دغه شان نا آشنا دعوې ډېرې زياتې دی چه هر څوك ئې باورولی هم نشی.

وائي چه يوه سړی ټول عمر په دعوو کښې تېر کړی و او هر څنګه ناحقه دعوه به چه وه ده به وړله کله چه دی مړکېده نو ځوی ئې ورته ويل چه ابا ماته دې هم کومه دعوه پرې ايښی ده او که نه؟ ده ډېر فکر وکړ چه هيڅ دعوه نشته او ځوی ته ئې څه نه دی پاته مګر هر کله چه دی د دعوو په پيدا کولو کښې استاذ و او له نه څه ئې ډېره غټه خبره

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیدا کوله خپل ځوی ته ئې وویل کله چا ما ستا مور ودوله ماما دې نهه میاشتي زما واده وځنډاوه، که ما نهه میاشتی د مخه واده کړی وای اوس به دې یو بل ورور هم ګرزېده ځوی ئې ډېر خوشحاله شو چه پلاره! دا خو د خون دعوه ده له دېنه به غټه دعوه بله چیرته وی؟

په رښتیا چه د ښو غوښو ښه ښوروا وی او له دغسې پلار نه همدغسی ځوی پاتی کیږي دغه راز دعوې دلته له پلرونو نه زامنو ته پاته شی او د حاکمانو ماموړانو روزی خدای په همدغسې دعوو کښې ایښی ده.

وګوری!

ښه وګوریٔ! سترګې مه پټوی خدای ته ورتک دی د قیامت ورځ راتلونکی ده سترګې پټول حق نه ویل د حق په ځای کښې چوپ کښېناستل ډېره لویه ګناه ده.

وګوریٔ او په ځیر ځیر وګوریٔ که ستاسې سترګې خلاصې شوې که تاسی هر څه ولیده که ستاسې بینائي ثابته شوه ډېره لویه ګټه به وکړئ.

ستاسې ډېرې بدبختی په سترګو ړوندو لیدلو او کتلو ورکیږی.

تاسې د سترګو په حکمت ښه نه یاست پوه شوی او له خپلو سترګو نه مو پوره کار نه دی اخستی تاسې یو بل ته ګوریٔ مګر څه نه وینیٔ او څه نشئ لیدلی.

تاسې به وایاست چه مونږ شپه ورځ پېژنو، تور او سپین بېلوو د انسان او حیوان فرق کوو که مونږ څه نه لېدلی نو هر ګوره به د چا له موټړ یا بګۍ لاندې شوی وو له ګرنګونو به لوېدلی وو او بې لارې به تلو.

زه وایم اوس هم ډېر خلق په کږه لاره روان دي ډېر خلق په کندو کښې لوېږی او په ځان نه پوهېږی ډېر کسان د انسان او حیوان فرق نه کوي او خاین و صادق نه پېژني، دغه شان سترګې چه مونږ لرو نور حیوانات ئې هم لری د موټړو له مخی اوښان هم ځانونه په څنګوی په پاڼونو او کمرو باندې نه ورځی وابنه او اوبه وینی د انسان لیده او کاته باید بل راز وی د بني آدم نظر باید سر سری او سطحی نه وي.

راځئ چه مونږ او تاسې د خپلو نظر امتحان ورکړو او خپله بینائي معلومه کړو.

پای

(c) ketabton.com: The Digital Library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library